Suomen Fysioterapeutit ry
Rautatieläisenkatu 6B
00520 Helsinki
toimisto@suomenfysioterapeutit.fi

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Suomen Fysioterapeutit -Finlands Fysioterapeuter ry:n asiantuntijalausunto

Asia: HE 259/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työterveyshuoltolain 3 §:n muuttamisesta
https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+259/2020

Arvoisat sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenet, kiitämme mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto koskien esitystä työfysioterapeuttien aseman muuttamisesta työterveyshuollon ammattihenkilöiksi.

Suomen Fysioterapeutit ry yhdessä jäsenyhdistys Työfysioterapeutit ry:n kanssa pitävät arvokkaana, että pitkäkestoinen työ on saavuttanut tärkeän rajapyykin tämän esityksen myötä. Pidämme tärkeänä, että työterveyshuoltolain 3§ uudistuksen yhteydessä on muodostunut yhteinen tahtotila työterveyshuollossa toimivien työfysioterapeuttien aseman muuttamisesta asiantuntijasta ammattihenkilöksi. Tämä poistaa työterveyshuollon sisäisen yhteistyön keskeisen rakenteellisen esteen ja lisää mahdollisuuksia aitoon moniammatilliseen yhteistyöhön.

Tuki- ja liikuntaelinsairaudet (tule-sairaudet) ovat yleisin syy sairauspoissaoloille ja toiseksi yleisin syy heti mielenterveyden häiriöiden jälkeen työkyvyttömyyseläkkeille. Väestön ikääntyessä ja työurien pidentyessä tule-sairauksien aiheuttamat työikäisten sairauspoissaolot ja työkykyriskit eivät tule vähenemään ilman selkeää toiminnan muutosta. Työkyvyttömyyseläkkeiden määrä kasvaa nyt kolmatta vuotta peräkkäin, ja kasvua on myös työssäkäyvien työkyvyttömyyseläkehakemuksissa. Työterveyshuollon tulee omalta osaltaan pystyä vastaamaan tähän haasteeseen riittävän laajalla osaamisella ja toimivalla moniammatillisella yhteistyöllä. Työfysioterapeutit ovat ainoa työterveyshuollossa toimiva terveydenhuollon ammattiryhmä, joka on koulutettu tule-sairauksien ennaltaehkäisyyn ja hoitoon, fyysisen työ- ja toimintakyvyn tukemiseen ja työn muokkauksen keinoihin.

Työpaikan työkykyhaasteisiin vastaaminen edellyttää työfysioterapeuttien asiantuntemuksen varhaisempaa ja laajempaa käyttöä työpaikkaselvityksissä, työn ja työolosuhteiden muokkauksessa sekä kuntoutuksen suunnittelussa ja tuessa. Vuoden 2001 työterveyshuoltolain muutoksen jälkeen työfysioterapeuttien osaamisen hyödyntäminen työpaikoilla on vähentynyt ja työn painopiste on siirtynyt yksilöasiakkaisiin. Olennaista on, että asiakasorganisaatioilla on käytössään tarpeidensa mukaista osaamista oikea-aikaisesti. Työfysioterapeuttien mahdollisuudet tuoda oma ammattitaitonsa työterveysyhteistyöhön lisääntyy selvästi asiantuntija/ammattihenkilöjaon poistuessa. Näin myös moniammatillinen yhteistyö vahvistuu.

Työfysioterapeutin suoravastaanottotoiminnan mahdollistuminen vuoden 2020 alusta tehostaa tule-oireisten asiakkaiden neuvontaa ja ohjausta, mutta ei ratkaise työn ja työympäristön haasteita, koska se ei lisää ennalta ehkäisevää ja työkykyä tukevaa moniammatillista toimintaa työpaikoilla. Fysioterapeutin suoravastaanottopätevyys vaatii laajan (15 op) lisäkoulutuksen ja on jatkossa enenevissä määrin osa työterveyshuollon palvelua, mutta ei välttämättä kaikkien työfysioterapeuttien toteuttamana.

Kuten kuntoutuksen uudistamiskomitean vuonna 2017 antamassa lausunnossa todetaan, että nykyinen käytäntö, jossa ammattihenkilöt arvioivat asiantuntijoiden tarpeen, ei tue riittävästi työntekijän työkyvyn ja kuntoutustarpeen arvioinnin ja monialaisen palvelusuunnitelman oikea-aikaista ja tehokasta toteuttamista. Lausunnossa ehdotetaan työfysioterapeuttien aseman muuttamista ammattihenkilöiksi, jotta voidaan vahvistaa heidän rooliaan kuntoutusprosessin eri vaiheissa ja mahdollisuutta toimia itsenäisesti työkyvyn ja kuntoutustarpeen arvioinnissa sekä hoidon ja kuntoutuksen seurannassa ja arvioinnissa. Tämä parantaa työterveyshuollon mahdollisuutta vastata laadukkaasti nykyisiin ja tulevaisuuden työkykyhaasteisiin.

Moniammatillista toimintatapaa, tiimityötä yleensä ja terveydenhuollon tiimityötä erikseen on tutkittu paljon. Moniammatillisuus määritellään eri ammattiryhmiin kuuluvien asiantuntijoiden yhdessä työskentelyksi siten, että he jakavat vallan, tietonsa ja osaamisensa. Moniammatillista toimintatapaa pidetään yleisesti hyödyllisenä, mutta sen toteuttaminen ei ole osoittautunut helpoksi. Sen aikaansaamiseksi tarvitaan avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri, vuorovaikutustaitoja, yhteistä suunnittelua ja osaamisen analyysia ja johtamista, jotka kaikki edellyttävät yhteistä toimintaa sekä tietoista pyrkimistä sellaiseen vuorovaikutukseen, jossa eri näkökulmien, tietojen ja taitojen yhteen saattamisen esteitä pyritään purkamaan. Moniammatilliseen yhteistyöhön aidosti pyrittäessä on keskeistä purkaa mahdollisia yhteistyön esteitä, jotta toimintaa voidaan toteuttaa ja arvioida oikea-aikaisesti, läpinäkyvästi, koordinoidusti ja tehokkaasti. Toimiva moniammatillinen toiminta tukee laadukasta palvelua. Kun palvelua saadaan oikea-aikaisesti ja painopiste on ennalta ehkäisevässä toiminnassa, sen ei ole osoitettu lisäävän kokonaiskustannuksia.

Moniammatillinen yhteistyö ei ole toteutunut nykyisellä porrastetulla toimintamallilla siten kuin olisi sekä asiakasorganisaatioiden että työterveyshuollon oman toiminnan kannalta tehokkainta ja hyödyllisintä.

Asiantuntijoiden rooli työterveyshuollossa ei ole tällä hetkellä riittävän selvä. Työterveysyhteistyössä tulee toteuttaa hyvää työterveyshuoltokäytäntöä, jossa moniammatillinen toiminta on keskeistä. Vaikka voimassa oleva laki ei estä moniammatillista toimintatapaa, nykyinen tilanne osoittaa, että jako ammattihenkilöihin ja asiantuntijoihin aiheuttaa epäselvyyttä ja kapeuttaa moniammatillista toimintaa.

Vastaavaa porrasteista jakoa laillistettujen terveydenhuollon ammattihenkilöiden välillä ei ole käytössä missään muualla terveydenhuollossa. Tällä hetkellä perusterveydenhuollossa on tavoitteena hierarkian madaltaminen. Siten myös tulevassa Sote-uudistuksessa painotetaan monialaisen yhteistyön syventämistä asiakkaan parhaaksi.

Suomen Fysioterapeutit ry ja Työfysioterapeutit ry kannattaa työfysioterapeuttien aseman muuttamista asiantuntijasta työterveyshuollon ammattihenkilöksi. Nykyinen jako ammattihenkilöihin ja asiantuntijoihin ei ole osoittautunut toimivaksi eikä se ole syventänyt työterveyshuollon moniammatillista yhteistyötä, joka oli lainmuutoksen tavoitteena vuonna 2001, sen säilyttäminen ei ole enää perusteltua. Myöskään aiemmin lainmuutoksen perusteena käytettyä eri ammattiryhmien välistä eroa peruskoulutukseen sisältyvien työterveyden opintosisältöjen määrissä ei enää ole. Kuten esityksessä lain muuttamisesta todetaan, voi työterveyshuollon toiminnan tehostumisella ja moniammatillisuuden lisääntymisellä olla myönteisiä vaikutuksia työterveyteen ja työhyvinvointiin ja sitä kautta myös työn tuottavuuteen ja työurien pituuteen.

Helsingissä 8.3.2021

Suomen Fysioterapeutit -Finlands Fysioterapeuter ry

Tiina Mäkinen
puheenjohtaja
tiina.makinen@suomenfysioterapeutit.fi

Hanna Häkkinen
kehittämisasiantuntija
hanna.hakkinen@suomenfysioterapeutit.fi